

Kurzusleírás (tematika)

Kurzus neve: Kortárs kulturális és filozófiai stúdiumok / Poszthumanizmus és design				
A kurzus oktatója/i, elérhetősége(i): Schneider Ákos, schneider@mome.hu				
Kód: B-AE-401-2A	Tantervi hely: BA ES	Javasolt félév: 2-5.	Kredit: 5	Tanóraszám: 48 Egyéni hallgatói munkaóra: 102
Kapcsolt kódok: -	Típus: gyakorlat	Szab.vál-ként felvehető-e? Nem	Szab.vál. esetén sajátos előfeltételek: -	
A kurzus kapcsolatai (előfeltételek, párhuzamosságok): B-AE-401 Kortárs kulturális és filozófiai stúdiumok előadás				
A kurzus célja és alapelvei: <i>„Nincs éles elhatárolás a környezet, a test és az agy között. Az ember azonosítható, de nem definiálható.” – Robert Pepperell: The Posthuman Condition (2003)</i> A nemzetközi tervezéstudományt legkésőbb az 1980-as évektől meghatározó felhasználóbarát és emberközpontú megközelítéseket ma ökológiai, technológiai válságok és lehetőségek árnyalják. A tervezők és művészek figyelme olyan határhelyzetek irányába terelődik, amelyek ember és nem-ember (<i>non-human</i>) interakciójából születnek. A kortárs designelméletben egyre hangsúlyosabbá válnak azok az álláspontok, amelyek az emberi nézőpont kizárólagosságát, illetve közvetetten vagy közvetlenül a modernitás programját kérdőjelezzik meg. Ezek nemcsak a természetvédelem, a fenntartható design, vagy az emberközpontú tervezés (<i>human-centered design</i>) horizontján értelmezhetők, de új fényt vethetnek a gépember (<i>cyborg</i>) helyére és jelentőségére a modern design vonatkozásában, vagy a „természetes” és „mesterséges” fogalmi ellentétére a designfilozófia területén. Az antropocentrikus világkép mai kibillenése közel sem csak az ökológia és a planetáris etika problematikájában érezteti hatását, de az olyan fogalmak designkulturális térnyerésében is, mint a „ <i>transzhumán</i> ” vagy „ <i>poszthumán</i> ”. A kurzus célja, hogy elméleti kérdések, kortárs művészeti és designprojektek feldolgozásán keresztül bevezetést nyújtson a poszthumanizmus és a design metszéspontjain felmerülő témakörökbe. Az aktuális trendek és alapfogalmak tisztázásán túl a kurzus további motivációját jelenti egy olyan kulturális láttelep felmutatása, amelybe a hallgatók beilleszthetik saját munkáikat, kutatásaikat és tervezői-alkotói célkitűzéseiket.				
Tanulási eredmények (fejlesztendő szakmai és általános kompetenciák): <i>Tudás:</i> <ul style="list-style-type: none">- Érti a design- és művészetelméleti, valamint kritikai kérdésvetések, teóriák és gyakorlatok komplexitását és összefüggésrendszerét.- Általános és specializált ismeretekkel rendelkezik a designelméleti gondolkodás, elemzés és írás meghatározó folyamatairól és koncepcióiról.- Jól ismeri a korszerű prezentációs technikákat, lényegre törően fogalmazza meg állításait és meggyőzően érvel mellettük.- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a design és művészetek főbb elméleteinek, alapelveinek, stíluskorszakainak és irányzatainak, fontosabb alkotásainak területeiről.- Tudásának része a széles spektrumú műveltség.				

- Érti a design, a művészetek, az építészet filozófiáját.
- Részletes ismeretekkel rendelkezik a kulturális és művészeti jelenségek vizsgálatának módszereiről, technikáiról.
- A vizsgált tervezői/alkotói tevékenységekkel kapcsolatos társadalmi igényeket felismeri, képviseli, azokra reflektál.

Képesség:

- Felismeri a design, a művészetek, média és építészet által felvetett és megoldott vagy megoldandó problémákat, reflektál azokra.
- Értékeli a design- és művészeti koncepciók kialakítását, illetve részt vesz bennük, ha lehetősége van rá. Alkotó módon használja az elméleti tevékenysége alapjául szolgáló technikai, anyagi és információs forrásokat.
- A tanulmányai során szerzett tapasztalatokra támaszkodva önállóan feldolgozza a design, a művészetek, média és építészet területén megjelenő új ismereteket.
- Szakterületén túl is kifinomult kultúráról és kritikai ítélőképességről ad bizonyosságot.
- Ismeri és alkalmazza a design- és művészetelmélet legújabb módszereit.
- A megszerzett tudás alapján képes a design- és művészetelmélet gyakorlásának új helyzetzeit, formáit, terepét megteremteni.

Attitűd:

- Kiforrott kritikai érzéssel viszonyul a design és a művészetek történeti, valamint kortárs alkotásaihoz, a különböző tervezői/alkotói gyakorlatokhoz és eredményekhez.
- Nyitottság, befogadás jellemzi designteoretikusi szemléletmódját.
- Szem előtt tartja a fenntarthatóság elveit. Környezeti tudatossággal végzi minden tevékenységét.
- Az új kezdeményezéseket megfontoltan támogatja, ugyanakkor kiáll az értékek megőrzése mellett. Érzékeny társadalmi kérdések iránt.
- Aktívan keresi az új ismereteket, módszereket, kreatív, dinamikus megvalósítási lehetőségeket.
- Kezdeményezőkézség és kritikai gondolkodás jellemzi.

A kurzus keretében feldolgozandó témakörök, témák:

2021.09.07. Bevezetés

2021.09.14. Az ökológiai krízis és az antropocén kor designelméleti kérdései

2021.09.21. Tervezői-alkotói léptékváltások (spekulatív design I.)

2021.09.28. A modern emberközpontú tervezés paradigmája

2021.10.05. Fajok közötti interakciók (spekulatív design II.)

2021.10.12. Emergens technológia, design és művészet

2021.10.26. Designfikció és kritikai design

2021.11.02. Ember-gép interakciók: a kiborg problematikája

2021.11.09. Test, transzhumanizmus, design

2021.11.16. Kiborg művészet

2021.11.23. A transzhumanizmus filozófiai és tervezési alapvetései

2021.11.30. Transzhumanizmus és kritikai poszthumanizmus

Tanulásszervezés/folyamatszervezés sajátosságai:

A kurzus foglalkozásai alkalmanként két elemből állnak össze: oktatói előadás és hallgatói prezentációk.

A hallgatók tennivalói, feladatai: a félév során a hallgatók önálló kutatómunkát végeznek, amelynek eredményéről prezentáció keretében számolnak be (egyénilig meghatározott időpontokban). A kurzus további feltétele egy félév végi esszé leadása vagy egy szabadon választott tervezési projekt felvázolása.

A tanulás környezete: tanterem

Értékelés:

Teljesítendő követelmények: Az érdemjegy megszerzésének feltétele az órai részvétel, egy prezentáció megtartása a szorgalmi időszakban, és a vizsgaidőszakban egy esszé vagy tervezési projektterv leadása.

Értékelés módja:

Az értékelés szempontjai: 1) egyéni kutatás mélysége, komplexitása 2) argumentáció és elemzőkészség 3) prezentációk, leadott szöveg formai sajátosságai 4) feldolgozott témák relevanciája 5) határidőre történő teljesítés 6) órai aktivitás

Az érdemjegy kiszámítása:

Súlyozás:

- Prezentáció 50 %
- Esszé 50 %

Érdemjegy kiszámítása:

91-100 % jeles

81-90 % jó

61-80 % közepes

51-60 % elégséges

0-50 % elégtelen

A szeminárium és az előadás értékelése együttesen zajlik. A tantárgy teljesítéséhez mindkét részből érvényes elégtelentől különböző osztályzattal kell rendelkeznie a hallgatónak. Amennyiben a hallgató a tantárgy bármely részéből elégtelen osztályzatot szerez, vagy egyik részét nem teljesíti az egész tantárgy ismételése szükséges. A tantárgy végső érdemjegyének megállapítása a két kurzus eredményének egyszerű számtani átlagolásával történik, tört szám esetén a szemináriumra kapott eredmény alapján történik a kerekítés.

Ajánlott irodalom:

Bostrom, Nick. 2003. *The Transhumanist FAQ*. World Transhumanist Association.

<https://www.nickbostrom.com/views/transhumanist.pdf>

Braidotti, Rosi és Maria Hlavajova (szerk.). 2018. *Posthuman Glossary*. New York: Bloomsbury Academic.

Bratton, Benjamin H. „On Speculative Design”. In *The Time Complex. Post-Contemporary*, szerk. Armen Avanesian és Malik Suhail, 57–88. Mexico City: Name Publications, 2016.

<http://dismagazine.com/discussion/81971/on-speculative-design-benjamin-h-bratton/>

Colomina, Beatriz és Mark Wigley. 2016. *Are We Human? Notes on an Archeology of Design*. Zürich: Lars Müller Publishers.

Demos, T.J. *Against the Anthropocene. Visual Culture and Environment Today*. Berlin: Sternberg Press, 2017.

Dunne, Anthony, és Fiona Raby. *Speculative Everything: Design, Fiction, and Social Dreaming*. Cambridge, Massachusetts ; London: The MIT Press, 2013.

Ferrando, Francesca. 2018 [2013]. „Poszthumanizmus, transzhumanizmus, antihumanizmus, metahumanizmus és az új materializmusok.” Ford. Lovász Ádám. *Helikon* 2018/4: 394-404.
https://epa.oszk.hu/03500/03580/00012/pdf/EPA03580_helikon_2018_4_394-404.pdf

Haraway, Donna. Kiborg kiáltvány: tudomány, technika és szocialista feminizmus az 1980-as években. Ford. Kovács Ágnes, *Replika* 2005/51-52: 107-139.
https://monoskop.org/images/d/d5/Haraway_Donna_2005_Kiborg_kialtvany_tudomany_technika_es_socialista_feminizmus_az_1980-as_evekben.pdf

Laura Forlano. 2020 [2017]. „Poszthumanizmus és design.” Ford. Schneider Ákos. *Helikon* 2020/3: 372-395. https://epa.oszk.hu/03500/03580/00019/pdf/EPA03580_helikon_2020_3_372-395.pdf

Horváth Márk, Lovász Ádám, Nemes Z. Márió. 2019. *A poszthumanizmus változatai. Ember, embertelen és ember utáni*. Budapest: Prae Kiadó.

Nayar, Pramod K. 2014. *Posthumanism*. Cambridge: Polity Press.

Schneider Ákos. 2019. „A futószalag gyermekei. A kiborg problematikája az emberközpontú design tükrében.” *Disegno – The Journal of Design Culture* (IV/1-2.). 58-71.
http://disegno.mome.hu/articles/Disegno2019_1_2_04_SchneiderAkos.pdf

Egyéb információk: -

Máshol/korábban szerzett tudás elismerése/ validációs elv:
– nem adható felmentés a kurzuson való részvétel és teljesítés alól.

Tanórán kívüli konzultációs időpontok és helyszín:
Csütörtök 13.00-15.00, M_201 (előzetes bejelentkezéssel).